

YRITYS JA LIIKEHISTORIAA

Professori Erkki Pihkala on kirjoittanut Joh-toporras 1/96 -lehdessä aiheesta "Onko liikehistoriasta hyötyä?" Pihkala on ehdottomasti oikeassa ajatuksissaan liike-elämän historian tutkimuksen tarpeellisuudesta. On hyvin perusteltua väittää, että useasta suomalaisesta yrityshistoriasta puuttuu liikehistorian tutkimus. Ala on varmasti tärkeä, mutta ongelma on kokonaisuutena hankalampi. Yritys on hyvin monimutkainen kompleksi, jonka sisällä hallinto, liiketalous tai teknologia muodostavat vain osakokonaisuuksia. Myös yrityksen luoman sosiaalisen kentän tutkimus on olennainen osa yrityshistoriaa.

Historiantutkija tehtävä ei ole pelkästään kuvata tapahtunutta. Jos näin olisi, ei historiatiedettä tarvittaisi, vaan kuka tahansa voisi mennä 'tapahtuneen' luo ja todeta: tässä se on. Historiantutkijan kirjoittaman tekstin on muunmuassa toimittava ikäänkuin kuvastimena menneisyyden ja nykyisyyden välillä, joten tutkimuksen tilaavan tahon on ensisijaisesti tiedettävä, minkälaisen tutkimuksen se haluaa tehtäväksi. Historiantutkijat yleensä erikoistuvat tietäntyyppiin teksteihin ja vaikka Pihkala vakuuttaakin että päteviä kirjoittajia on riittävästi saatavissa, on suorastaan todennäköistä että halutunlaisen yrityshistorian kirjoittajan löytäminen, saati sitten vapaan tilan löytäminen hänen almanakastaan, on vaikeaa. Se että liiketaloudellisia case-historioita ei ole tehty enempää, johtuu

oikeastaan samasta asiasta. Kirjoittaminen on hidasta ja vaikeaa työtä, eikä historian tutkimuksen volyyymi millään sen osa-alueella ole läheskään sillä tasolla kuin se voisi olla. Ja koska volyyymi on jäänyt pieneksi, eri historian tutkimuksen alojen välinen vuorovaikutuskin on jäänyt liian kevyeksi tuotukseen todellista hyötyä suomalaiselle liike-elämälle.

Edellisestä johtuen liiketaloudellisten case-tutkimusten puute historian tutkimuksesta on yhtä silmiinpistävää kuin teknillisen työn historian tutkimuksen puutteet. Harva suomalainen yritys on syntynyt tai pysynyt pystyssä pelkästään hallinnon ja yritysjohdon voimin vaikka usean yrityshistorian perusteella näin voisi kuvitella. Oma historiansa on silläkin, miksi vain yrityshallinnon historia on saanut niinkin merkittävän aseman, kun teollisen toiminnan perusteena on yleensä työ. Työllä tarkoitan tässä sitä, että joku ottaa esineen tai materiaalin A ja viilaa siitä esineen B. Tämän tapahtuman tutkimusta voisi nimittää osaamisen historiaksi. Harva yrityshistoria kertoo miten tuotantoprosessi ja työ ovat muuttuneet ajan kuluessa, joten tulevaisuuden ihmisille saattaa jäädä erikoinen käsitys meidän kulttuurimme arkipäivästä. Siirtelimmekö tosiaan vain paperia pöydältä toiselle?

Panu Nykänen

Teollisuusneuvos Erkki Hakapää kuollut

Autokumpu Oy:n palveluksessa elämäntyönsä tehnyt teollisuusneuvos Erkki Hakapää kuoli 6. helmikuuta 1996 Espoossa. Hän oli syntynyt Helsingissä 16. syyskuuta 1908. Erkki Hakapää oli aktiivisesti mukana Tekniikan museon vuoriteollisuusosaston kehittämisen alkuvaiheissa 1970-luvulla, erityisesti kerättyä talteen vanhaa kaivoskalustoa.